

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ У НИШУ

Број:

10/2-144

ИЗВЕШТАЈ О УРАЂЕНОМ МАСТЕР РАДУ

Датум:

14.12.2015.

Наставно-научном већу Филозофског факултета Универзитета у Нишу
подносимо следећи извештај:

ИЗВЕШТАЈ О УРАЂЕНОМ МАСТЕР РАДУ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ:

1. Састав комисије:

1. Ванредни професор др Бисера Јевтић
2. Доцент др Јелена Максимовић
3. Доцент др Марија Јовановић

2. Одлука Већа департмана за педагогију број 10/2-23 од 8. маја 2015. године.

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ:

1. Име, име једног родитеља, презиме
Ивана Јовица Илић
2. Година уписа на мастер академске студије
2013/2014.
3. Назив студијског програма
Мастер академске студије педагогије

III НАСЛОВ-МАСТЕР РАДА:

Агенси социјализације у спречавању вршњачког насиља

IV ПРЕГЛЕД -МАСТЕР РАДА:

Структура мастер рада састоји се из теоријског приступа проблему, методолошког приступа проблему истраживања, анализе и интерпретације резултата истраживања, дискусије резултата, закључних разматрања и прилога који представљају истраживачке инструменте. Теоријско-методолошки оквир истраживања чине следеће целине:

УВОД

I ТЕОРИЈИСКИ ПРИСТУП ПРОБЛЕМУ

Појам вршњачког насиља

1.1. Вршњачко насиље у основној школи

Облици насиља међу вршњацима

Узроци појаве вршњачког насиља

Препознавање жртве вршњачког насиља

Последице вршњачког насиља

Вршњачко насиље у средњој школи

Чињенице о насиљу у средњој школи

Облици насиља у средњој школи

Насилници у средњим школама

Тинејџери нису једини који изазивају насиље у средњој школи

Промена културе насиља у средњој школи

Агенси социјализације

2.1. Породица у процесу социјализације деце

Улога породице у спречавању вршњачког насиља

2.2. Агенси социјализације у школи

Улога школе у спречавању вршњачког насиља

Наставници у превенцији вршњачког насиља

Улога стручних сарадника школе у спречавању вршњачког насиља

Улога ученика у спречавању вршњачког насиља

Улоге ученика у групи у борби против вршњачког насиља

2.3. Утицај друштвених организација на социјализацију деце

2.4. Медији као агенси социјализације деце

2.4.1. Медији у превенцији вршњачког насиља

3. Превенција вршњачког насиља укључивањем више агенаса

3.1. Мере за сузбијање вршњачког насиља

4. Претходна истраживања о школском насиљу

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ У НИШУ

Број:

10/2-144

ИЗВЕШТАЈ О УРАЂЕНОМ МАСТЕР РАДУ

Датум:

14. 12. 2015.

II МЕТОДОЛОШКИ ПРИСТУП ПРОБЛЕМУ

1. Проблем истраживања
2. Предмет истраживања
3. Циљ истраживања
4. Задаци истраживања
5. Хипотезе истраживања
6. Варијабле истраживања
7. Методе, технике и инструмент
8. Популација и узорак
9. Статистичка обрада података
10. Организација и ток истраживања

III АНАЛИЗА И ИНТЕРПРЕТАЦИЈА РЕЗУЛТАТА

Поузданост Скала процене за испитивање ставова ученика о улози агенаса социјализације у спречавању вршњачког насиља

Ставови ученика о најприсутнијим облицима вршњачког насиља у њиховој околини

Улога породице у спречавању вршњачког насиља

Улога наставника и стручних сарадника у спречавању вршњачког насиља

Улога ученика у спречавању вршњачког насиља

Улога медија у спречавању вршњачког насиља

ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

ЛИТЕРАТУРА

ПРИЛОЗИ

Закључак представља есенцијалну интегрисаност добијених резултата истраживања и теоријског дела рада.

Укупан број коришћених библиографских јединица у раду износи 96, од чега је коришћена у потребној мери и инострана литература на енглеском језику. Рад садржи 19 табела..

Укупан број страница мастер рада, укључујући литературу и прилоге који представљају инструменте, износи 133.

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА -МАСТЕР РАДА:

У друштву у коме живимо насиље је веома распрострањено. Пораст насиља је веома видљив и у школама. Вршњачко насиље у школама се повећава и у развијеним и у неразвијеним земљама, и у сеоским и у градским срединама. Вршњачко насиље у школама постало је питање јавног здравља којим се бави и Сведска здравствена организација. У складу са чињеницом да је проблем вршњачког насиља све присутнији у школама и код нас и у свету, све је већа потреба за истраживањима која се баве овом актуелном проблематиком, а са циљем да се добију релевантни подаци и информације које би помогле превенцији оваквог понашања.

Школа, као образовно-васпитна установа, потенцијално је место на којој се врши насиље. Несумњиво је како се осим мултидисциплинарних приступа проблемима насиља у школи у савремено време очекује и од педагогије да као наука о васпитању изналази примерене и правовремене одговоре на нека актуелна друштвена и педагошка питања, кроз превентивне али и интервентне програме. Уколико се расветле фактори који доводе до насиља у школи који онемогућавају квалитетну социјалну адаптацију, створиће се могућност за осмишљавање превентивних али и интервентних програма.

У раду се као предмет истраживања дефинише: Улога агенаса социјализације у спречавању вршњачког насиља.

Главни циљ овог истраживања је утврдити улогу агенаса социјализације у спречавању вршњачког насиља. Циљ овог истраживања има троструки значај:

1. теоријски, да се проучавањем литературе утврди на који начин агенси социјализације могу утицати на појаву вршњачког насиља у циљу унапређивања васпитно-образовне праксе, увећања и унапређивања знања из области вршњачког насиља и квалитетнијег научног осмишљавања.

2. сазнајни, да се утврде ставови ученика о улози агенаса социјализације у превенцији вршњачког насиља.

3. апликативни, да ово истраживање допринесе предупређењу проблема вршњачког насиља применом модела адекватног и благовременог сузбијања вршњачког насиља.

У складу са претходно постављеним проблемом, предметом и циљевима истраживања, формулисани су следећи задаци истраживања.

1. Испитати релијабилност скале СУУАССВН.
2. Утврдити да ли постоји статистички значајна разлика у препознавању најприсутнијих облика вршњачког насиља у односу на пол ученика.
3. Утврдити да ли постоји статистички значајна разлика у односу на школу коју похађају испитаници у препознавању најприсутнијих облика вршњачког насиља.
4. Утврдити да ли постоји статистички значајна разлика с обзиром на пол испитаника када је реч о улози породице у спречавању вршњачког насиља.
5. Утврдити да ли постоји статистички значајна разлика о улози породице у спречавању вршњачког насиља с обзиром школу коју испитани ученици похађају.
6. Утврдити да ли постоји статистички значајна разлика у погледу ангажовања наставника и стручних сарадника школе у решавању проблема вршњачког насиља с обзиром на пол ученика.
7. Утврдити да ли постоји статистички значајна разлика у погледу ангажовања наставника и стручних сарадника школе у решавању проблема вршњачког насиља с обзиром на школу коју ученици похађају.
8. Утврдити да ли постоји статистички значајна разлика када је реч о улози вршњака у спречавању вршњачког насиља с обзиром на пол ученика.
9. Утврдити да ли постоји статистички значајна разлика када је реч о улози вршњака у спречавању вршњачког насиља с обзиром на тип школе коју испитаници похађају.
10. Утврдити да ли постоји статистички значајна разлика када је реч о улози медија у спречавању вршњачког насиља с обзиром на пол ученика.
11. Утврдити да ли постоји статистички значајна разлика када је реч о улози медија у спречавању вршњачког насиља с обзиром школу коју ученици похађају.

Независне варијабле су: Пол : (две категорија – мушки и женски). Школа коју похађа ученик (две категорије): 1) основна, 2) средња. *Зависну варијаблу* представљају ставови ученика о улози агенаса социјализације у спречавању вршњачког насиља.

Узорак истраживања чине ученици завршних разреда основних и средњих школа на територији општине Бор. Испитивањем је обухваћено 107 ученика из две основне и две средње школе. Основне школе обухваћене истраживањем су ОШ „Ђура Јакшић“ и ОШ „Бранко Радичевић“.

а средње школе су Техничка школа у Бору и Гимназија „Бора Станковић“ Бор.

Од статистичких поступака, коришћени су:

- испитивање поузданости скале уз помоћ Кронбаховог коефицијента поузданости (α);
- израчунавање дескриптивних показатеља, како би утврдили да ли су ставови наставника у претежној мери позитивни или негативни – аритметичка средина (AS), стандардна девијација (SD) и проценти (%);
- параметријски тест - t-test да бисмо утврдили да ли постоји статистички значајна разлика између група испитаника две категорије.

1. ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Из резултата истраживања може се закључити да је насилно понашање међу децом увелико присутно. Уместо да деца уче ненасилно решавање проблема на социјално компетентан начин, чини се да усвајају све више насилних понашања у интеракцији, који касније у животу попримају облике попут физичког и вербалног злостављања у породици, физичког и вербалног насиља на пословним састанцима, насиља испољаваног у саобраћају итд. Из овога се може закључити да иако постоји потреба за даљим истраживањем овог проблема, на темељу резултата овога истраживања утврђено је да постоји потреба за применом интервентних програма како би се насилно и потенцијално деликвентно понашање сузбило у што ранијем узрасту.

Овај рад је резултат истраживања спроведеног у основним школама и средњим школама на територији Бора које има за циљ идентификацију најприсутнијих облика насиља у нашим школама и улоге агенса социјализације у сузбијању вршњачког насиља из угла ученика.

Поред испитивања вршњачког насиља и улоге агенаса социјализације у превенцији тестирана је поузданост упитника (Cronbach's Alpha методом) који је конструисан за потребе истраживања. Резултати су показали да коришћен инструмент (СУУАССВН) има задовољавајућу поузданост.

Најзаступљенији облик насиља према мишљењу ученика је вербално насиље и са том тврдњом се сложило 43,9% анкетираних ученика. После овог облика издваја се социјално насиље са фреквенцијом потпуног слагања са тврдњом од 33,6%. Најмање заступљени облик насиља у нашим школама је психолошко насиље, за овај облик насиља утврђен је најмањи проценат слагања са тврдњом, односно веома мали број деце се изјаснило да их остали ученици уходе, од њих изнуђују новац упућују им претеће погледе. Пол се показао као варијабла у којој се јављају статистички значајне разлике: девојчице су успешније у препознавању вербалног, социјалног и психолошког насиља.

Када је реч о препознавању најприсутнијих облика вршњачког насиља закључено је да не постоји континуиран развој ученика у вези проблема насиља обзиром на очекивања да су старији

ученици сензитивнији за све облике насиља, односно да боље препознају све видове насиља што би била последица одрастања али још важније последица едукације ученика применом мера превенције. Отвара се питање друштвеног оквира у целини, односно којим инструментима школа и друштво доприносе афирмацији правих вредности демократичности и једнаких праву те се отуда јавља разлика међу дечацима и девојчицама која говори о бољој социјалној оријентацији девојчица и већем степену едукованости у односу на дечаке, али говори и о недовољно ефикасним системима како друштва тако и школских институција у циљу повећања свести и сензитивности ученика за проблем вршњачког насиља а и генерално.

Анкетирани ученици су најмањи значај дали већем укључивању породице у рад школе што нам указује на то да ученици на сарадњу школе и породице гледају са мање ентузијазма и вере у добре резултате него што се очекивало. Девојчице у подзорку више него дечаци породици преписују улоге које се тичу: већег укључивања у рад школе, повезивања са школском управом и просветним инспекцијама као и сарадње са локалним институцијама надлежним за превенцију вршњачког насиља. Дечаци више него девојчице сматрају да породица може кроз сарадњу са заштитником права грађана/деце и младих највише допринети у сузбијању вршњачког насиља.

Испитујући улогу ученика у спречавању вршњачког насиља дошло се до податка да ученици у највећем проценту (50,6%) себи преписују следеће улоге као најбитније: *ученик треба одмах да потражи помоћ од пунолетног и обавести школско особље о злостављању и насилничким инцидентима; ученик мора охрабривати и/или пружати подршку жртви када види како је злостављају; ученик мора настојати да смањи проблематичне ситуације било самостално или групно иступајући у том смислу (на пример, тако што ће силенију одвојити у страну и тражити од њега или ње да се „смири“).* Девојчице, исто као и код улоге наставника и стручних сарадника дају већи значај ангажовању ученика у решавању овог проблема него дечаци.

Чињеница да о постојању разлика у ставовима средњошколаца и основаца о улози медија у корист средњошколаца је далеко охрабрујућ у односу на податке до којих се дошло у субтестовима о улози породице, школе и самих ученика у сузбијању вршњачког насиља. То би значило да су средњошколци очекивано упућенији у механизме на који могу моћна средства масовног информисања утицати на широке народне масе и играти веома велику улогу у социјализацији деце ако се користе мудро и исправно.

У будућим истраживањима било би значајно посебно се посветити истраживању вербалног насиља код основаца и средњошколаца, јер све више података добијамо и из медија да је вербално насиље, поред електронског насиља у експанзији код деце основношколског узраста, а у датом

истраживању се дошло до податка да је оно најзаступљеније међу нашим ученицима. Без обзира на то да ли је учесталост једне врсте насиља више или мање изражена у односу на неку другу врсту, неопходно је превентивно деловање. У ту сврху могу послужити и резултати овог истраживања. Превентивно деловање треба развијати на примени одређених програма за спречавање насиља ученика. Таквим програмима треба омогућити васпитање животних вредности као што су: љубав, поштовање, одговорност, срећа, толеранција, поштење, сарадња, јединство... Свака неправда коју доживе ученици може бити подстицај повређеном ученику да свој бес, уместо на оног ко је неправду учинио, усмери на вршњака. Из тог разлога је неопходно да ако желимо да спроводимо превенцију насиља, мора да постоји јединство у сарадњи породице, школе и локалне заједнице, како би се омогућиле адекватне активности у слободном времену младих и на тај начин смањило простор у ком би долазило до испољавања насиља.

2. ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Мастер Рад под називом *Агенси социјализације у спречавању вршњачког насиља*

у целини, како у теоријском тако и у методолошком делу, у потпуности је испунио постављени истраживачки циљ и истраживачке задатке. Анализа и интерпретација резултата истраживања, који су обрађени адекватним методолошким поступцима, указују на постојеће стање у области спречавања вршњачког насиља кроз васпитне поступке на кога велики утицај имају агенси социјализације, што се посебно актуелизује данас у процесу реформи школског система. Тумачење и анализа резултата истраживања омогућавају сагледавање актуелног стања и пружају могућност за промене у делу имплементације програма који су се на пољу утицаја васпитних компетенција агенаса социјализације кроз спречавање вршњачког насиља ученика у основним и средњим школама других земаља показали изузетно успешним.

3. КОНАЧНА ОЦЕНА -МАСТЕР РАДА

Да ли је теза урађена у складу са образложењем наведеним у пријави теме **ДА**

Да ли теза садржи све битне елементе **ДА**

По чему је теза оригиналан допринос науци

Недостаци тезе и њихов утицај на резултат истраживања **НЕМА**

VI ПРЕДЛОГ:

На основу укупне оцене тезе, комисија предлаже:

- да се мастер рад прихвати а кандидату одобри јавна одбрана **ДА**
- да се мастер рад враћа кандидату на дораду (да се допуни односно измени) или
- да се мастер рад одбија **НЕ**

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ У НИШУ

Број:

10/2-144

ИЗВЕШТАЈ О УРАЂЕНОМ МАСТЕР РАДУ

Датум:

14.12.2015.

ПОТПИС ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

Ванредни професор др Бисера Јевтић

Доцент др Јелена Максимовић

Доцент др Марија Јовановић